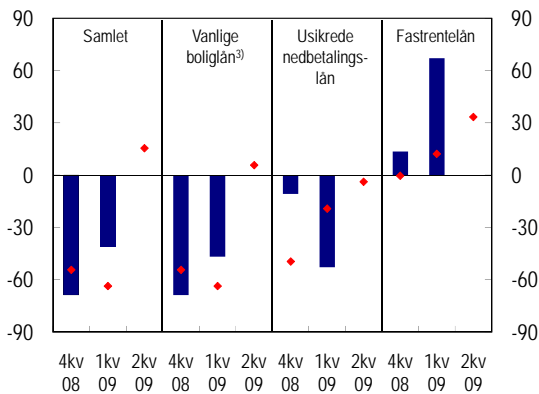

1. kvartal 2009

Norges Banks utlånsundersøkelse

Strammere kredittpraksis overfor
foretak og uendret kredittpraksis
overfor husholdninger

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Nettotall fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De røde punktene er forflyttet ett kvartal fram i tid
²⁾ Negative nettotall betyr fallende etterspørsel
³⁾ Nedbetalingslån med pant i bolig
 Kilde: Norges Bank

Norges Banks utlånsundersøkelse 1. kvartal 2009

Bankene fortsatte å stramme inn kredittpraksisen overfor foretak, mens kredittpraksisen overfor husholdninger var om lag uendret fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. I 2. kvartal 2009 forventer bankene ytterligere innstramming i kredittpraksisen overfor foretak og om lag uendret kredittpraksis overfor husholdninger.

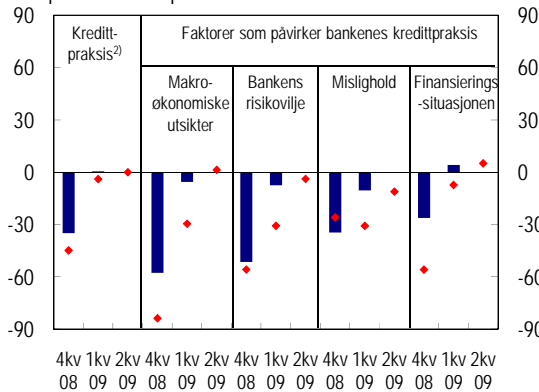
Bankene rapporterer at husholdningenes og foretakenes etterspørsel etter lån falt fra 4. kvartal til 1. kvartal 2009.

Foretakenes låneetterspørsel forventes å falle ytterligere i 2. kvartal. Bankene forventer at husholdningenes etterspørsel etter lån vil ta seg opp fremover.

Norges Banks utlånsundersøkelse for 1. kvartal 2009 ble gjennomført i perioden 27. mars 2009 - 10. april 2009.

Deltakerne i undersøkelsen ble bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i 1. kvartal 2009 sammenlignet med 4. kvartal 2008, samt forventet utvikling i 2. kvartal 2009 sammenlignet med 1. kvartal 2009.

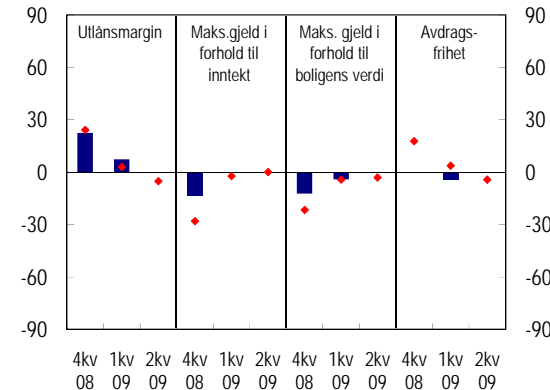
Figur 2 Endring i kredittpraksis overfor husholdninger. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Nettotall.¹⁾ Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1
²⁾ Negative tall innebærer innstramming i kredittpraksis
 Kilde: Norges Bank

Bankene i undersøkelsen bruker en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramming i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.

Figur 3 Endring i lånebetingelser for husholdninger. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

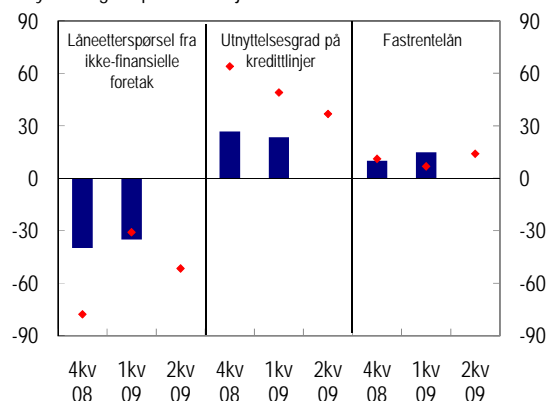

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1
²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin og derfor strammere kredittpraksis. Negative tall for maksimal gjeld i forhold til inntekt, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og for avdragsfrihet innebærer strammere kredittpraksis
 Kilde: Norges Bank

Utlån til husholdninger

Bankene rapporterte at husholdningenes samlede etterspørsel etter lån avtok mindre enn ventet i 1. kvartal 2009, se figur 1. Husholdningenes etterspørsel etter fastrentelån økte fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. Bankene forventer at husholdningenes samlede låneetterspørsel vil øke i 2. kvartal 2009.

Figur 4 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

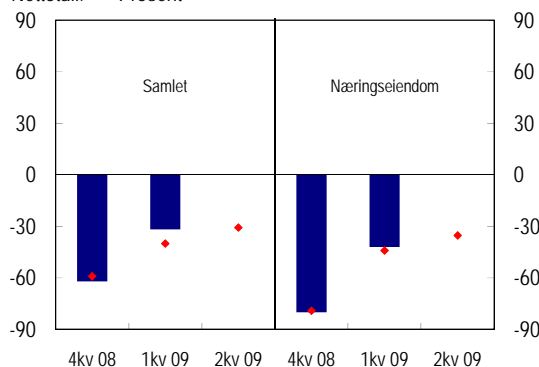
²⁾ Positive nettotall betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer

Kilde: Norges Bank

Bankenes kredittpraksis overfor husholdninger var om lag uendret i 1. kvartal 2009, se figur 2. De fleste faktorene i spørreskjemaet, med særlig vekt på mislighold, bankenes risikovilje og mål for markedsandel, bidro til strammere kredittpraksis. Forbedret finansieringssituasjon derimot trakk i retning av mindre stram kredittpraksis i 1. kvartal 2009. Betydningen av de makroøkonomiske utsiktene for innstramningen av kredittpraksis avtok betydelig i 1. kvartal 2009. I 2. kvartal 2009 forventer bankene uendret kredittpraksis overfor husholdninger i forhold til 1. kvartal 2009.

Husholdningenes lånebetingelser var om lag uendret fra 4. kvartal 2008, se figur 3. Fremover forventer bankene fortsatt relativt uendrede betingelser.

Figur 5 Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis

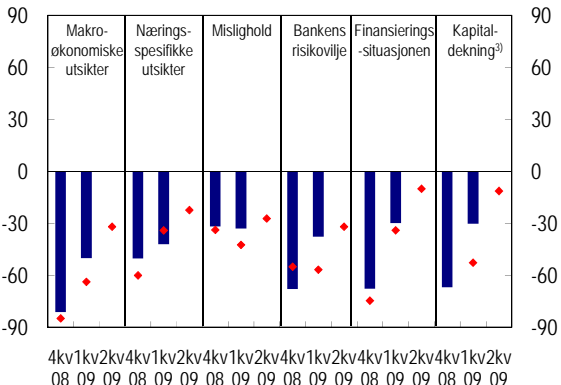
Kilde: Norges Bank

Utlån til ikke-finansielle foretak

Bankene rapporterte at etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak falt ytterligere i 1. kvartal 2009 sammenlignet med 4. kvartal 2008, se figur 4. Fallet var som forventet. Det er særlig etterspørselen etter lån fra små og mellomstore foretak som faller mye. Etterspørselen etter fastrentelån økte i 1. kvartal 2009. Utnyttelsesgraden på kredittlinjer økte ytterligere i 1. kvartal 2009 i forhold til 4. kvartal 2008. I 2. kvartal 2009 forventer bankene lavere låneetterspørsel fra foretak og økte trekk på kredittlinjer.

Bankene strammet inn kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak ytterligere i 1. kvartal 2009, se figur 5. Innstramningen var om lag som forventet. Bankene forventer fortsatt innstramning i kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak i 2. kvartal 2009. Ved fortsatt lav oljepris rapporterte bankene om særlig innstramning i kredittpraksisen overfor offshore og shipping i tiden fremover.

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

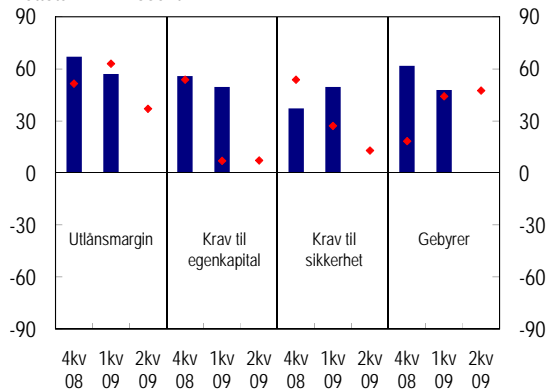
¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Alle faktorene i undersøkelsen trakk i retning av strammere kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 1. kvartal 2009, se figur 6. De makroøkonomiske- og næringsspesifikke utsiktene bidro mest til innstramningen i bankenes kredittpraksis, etterfulgt av bankenes risikovilje, mislighold, kapitaldekning og finansieringssituasjon. Fremover forventer bankene fortsatt innstramning i kredittpraksis, særlig som følge av de makroøkonomiske- og næringsspesifikke utsiktene, bankenes risikovilje og mislighold.

Figur 7 Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se folnote 1 i figur 1

²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital, krav til sikkerhet og for gebyrer innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Innstramningen i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 1. kvartal 2009 ble gjennomført ved å øke utlånsmarginen, kravet til egenkapital og sikkerhet og gebyrene i 1. kvartal 2009 i forhold til 4. kvartal 2008, se figur 7. Maksimal nedbetalingstid ble også redusert. Bankene forventer å stramme inn kredittpraksisen i 2. kvartal 2009 ved å øke først og fremst gebyrene og utlånsmarginen.